

До документів, що регулюють внутрішньогосподарський (управлінський) облік на рівні підприємства можна віднести документи трьох рівнів: Загальне положення про систему внутрішньогосподарського (управлінського) обліку в якому буде визначено методологічні засади системи управлінського обліку скориговані на специфіку діяльності конкретного підприємства (цілі та завдання управлінського обліку на підприємстві, перелік головних користувачів управлінської інформації, основні методи ведення управлінського обліку, опис головних принципів класифікації та групування об'єктів управлінського обліку, стислий зміст та вимоги до складання документів, тощо); регламенти, що регулюють окремі питання організації і ведення управлінського обліку («Положення з бюджетування», «Положення з трансфертного ціноутворення», «Положення з внутрішньої звітності», «Положення про управлінську бухгалтерію», «Положення про організацію первинного обліку», «Положення про документообіг» тощо); посадові інструкції.

Отже, на сьогоднішній день, в Україні можливо говорити лише про регулювання внутрішньогосподарського (управлінського) обліку на рівні окремих підприємств що його впроваджують. Так як він становить комерційну таємницю, то досвід такого регулювання залишається невивченим і тому інші підприємства не можуть його використовувати. На міжнародному та державному рівнях внутрішньогосподарський облік в країні, на теперішній час не регулюється.

*О. В. Шипунова, канд. екон. наук,
доц. кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ

Удосконалення управління підприємством вимагає використання нових методів і сучасних технічних засобів побудови інформаційних систем. Насамперед необхідно провести корінну реконструкцію технічної й інформаційної бази на основі впровадження автоматизованої системи обліку, контролю й аудиту.

В умовах автоматизованої обробки інформації можна виділити три категорії користувачів автоматизованої системи обліку:

- керівники, які несуть повну відповідальність за управління підприємством, управління структурними підрозділами, а також відповідають за досягнення поставлених цілей;
- користувачі з прямим фінансовим інтересом, тобто особи, зацікавлені в стабільному фінансовому стані підприємства (інвестори, кредитори);
- користувачі з непрямим фінансовим інтересом (державна податкова адміністрація, фондові біржі, урядові організації, працівники підприємства, покупці продукції, що випускається, тощо).

Існуючі способи та форми одержання і надання бухгалтерської інформації, загалом орієнтовані на використання її тільки бухгалтерією підприємства. Існуюча форма подачі бухгалтерської інформації виявилася незручною для використання керівниками підприємств в управлінських цілях, оскільки, по-перше, ця інформація формується не з виникненням потреби, а на чітко визначену дату, причому з періодичністю не менше, ніж місяць. По-друге, ця інформація видавалася у формі звітів і збиралася у спеціальних бухгалтерських реєстрах, з яких керівнику дуже важко було вибрати необхідні показники.

Введення в практику автоматизованих інтегрованих систем обліку, контролю та аудиту і розподілених систем обробки даних дає можливість комплексно вирішувати завдання не лише з обліку, але й щодо контролю, аналізу та аудиту. За допомогою таких систем можна здійснювати оцінку фактичного стану підприємства, а також прогнозувати і моделювати управлінські рішення.

Сучасна автоматизована система обліку, контролю та аудиту будується на основі повітніх засобів обчислювальної техніки і повинна виконувати функції, які перед нею ставлять її користувачі, а саме: повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів; виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення; одержання комп'ютерних управлінських рішень; здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Інформація, висвітлення якої має забезпечити автоматизована система обліку:

- автоматизоване формування управлінських рішень;
- автоматизоване формування первинної облікової інформації на папері та на машинному носіїві;
- автоматизоване ведення аналітичного і синтетичного обліку;
- автоматизація інформаційно-довідкового забезпечення і контрольних-аналітичних функцій бухгалтерського апарату;
- автоматизоване ведення зведеного обліку, складання періодичної та річної звітності;
- автоматизована передача вихідної інформації системи автоматизованого бухгалтерського обліку, яка містить результати господарської діяльності підприємства й організації з метою її використання в управлінні.

Основні методологічні принципи автоматизації бухгалтерського обліку повинні забезпечити єдиний підхід до розробки окремих елементів системи та системи в цілому. Наведемо основні з них:

- децентралізована організація експлуатації засобів автоматизації на місцях виникнення облікової інформації, тобто безпосередньо в бухгалтеріях та інших службах, де виникає та використовується первинна облікова інформація про господарські операції;
- використання функціонального змісту діалогово-автоматизованої форми бухгалтерського обліку, директивних вказівок з питань його організації та методології, що забезпечують єдину методологічну основу його ведення;

- автоматизація складання документів первинного обліку на паперових і магнітних носіях на ділянках і в службах з великим обсягом господарських операцій, а також передача цих даних бухгалтеру для автоматизованого введення і відображення в бухгалтерському обліку;

- експлуатація засобів автоматизації обробки облікової інформації і безпосередньо обліковими працівниками;

- організація структури внутрішньо-машинної інформаційної бази бухгалтерського обліку;

- формування управлінської, облікової, контрольної та аудиторської інформації у режимі запитів у доступному і зручному вигляді;

- формування оцінки стану підприємства, постановка найближчих цілей та шляхів їх досягнення;

- формування оцінки стану підприємства, постановка найближчих цілей, вироблення шляхів їх досягнення.

Зазначимо, що автоматизовані системи обліку, контролю та аудиту пройшли великий історичний шлях становлення і розвитку. Вони змінювалися паралельно із змінами інформаційних технологій, програмних і технічних засобів обробки інформації, методів і засобів розробки, концепцією побудови.

Шипунова, О.В. Основні методологічні принципи автоматизації обліку, контролю та аудиту [Текст] / О.В. Шипунова // Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин: збірник тез доповідей Міжнародної наук.-практ. конференції, 16-18 травня 2013 р., м. Севастополь. – Сімферополь: ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2013. – С. 344-346.